

ȘCOALA PRIMARĂ MIXTĂ DIN COMUNA MUNTENII DE SUS ÎN PERIOADA CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

Gianina-Cristina CHIRILĂ*

Cuvinte-cheie: Școala primară mixtă, Muntenii de Sus, sat, Al Doilea Război Mondial, frecvență, local, mobilier, manual, învățător, clasă, reparație, elev, Proces-Verbal.

Key-words: Mixed Primary School, Muntenii de Sus, village, World War II, frequency, local, furniture, book, teacher, classroom, pupil, repair, Proceeding.

Abstract

The Primary School from Muntenii de Sus village, was built in the end nineteenth century when it was "Spiru Haret" Law of March 23, 1898, based on idea of "a primary school in every village!"

During World War II, Mixed Primary School from Muntenii de Sus held the courses in difficult conditions because the war a destroyed local - the consequences of bombings in April and August 1944, low frequency pupils, discharge and loss of school documents, teachers enrolled in war etc.

De-a lungul timpului- după cum afirma Albert Einstein în „Despre educație” (1936) - școala „a fost întotdeauna mijlocul cel mai important pentru transferarea comorilor tradiției de la o generație la cea următoare. Lucrul acesta este și mai adevărat astăzi decât în trecut, deoarece prin dezvoltarea modernă a vieții economice, rolul familiei de purtător al tradiției și al educației a slăbit. Viața și sănătatea societății umane depinde, astfel, de școală într-o măsură și mai mare decât în trecut”.

În anul 1865, ca urmare a promulgării „Legii Instrucțiunii Publice” din 25 noiembrie 1864, care prevedea obligativitatea și gratuitatea Instrucției Publice Primare s-a înființat Școala Primară Mixtă din comuna Muntenii de Sus care deținea un local propriu instituției școlare (neidentificat) având un număr de 20 de absolvenți.⁴⁵⁶ Acest fapt a fost confirmat și de George I. Lahovari în „Marele dicționar geografic al României” din 1901, unde menționa faptul localitatea Muntenii de Sus „are o școală înființată în 1865, frecventată de 20 de elevi”⁴⁵⁷.

Prin „Legea învățământului secundar și superior” (Spiru Haret) din 23 martie 1898, s-a dezvoltat învățământul din mediul rural (având la bază dezideratul „o școală primară în fiecare sat”), înființându-se peste 1200 de școli rurale la nivel național. Astfel, în fiecare comună (inclusiv în Muntenii de Sus) s-au construit școli din

* Profesor, Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Vaslui

⁴⁵⁶ Aurel N. Ghinea, *Situația generală a județului Vaslui de la 1866-1905*, București, 1906, p. 32.

⁴⁵⁷ George I. Lahovari, *Marele dicționar geografic al României*, 1901, vol. IV, București, Ed. Stab. Grafic J. V. Socecu, p. 420.

cărămidă de tip „Spiru Haret”, cuprinzând între două și patru săli de clasă, cu ferestre mari în formă de semicerc.⁴⁵⁸

Nu există surse documentare cu privire la primii ani de funcționare a Școlii Primare Mixte din Muntenii de Sus însă Arhivele Naționale Vaslui păstrează cel mai vechi document, Registrul Matricol nr. 7 din 1901-1902, editat de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice din care aflăm că „Școala Primară Mixtă” din cătunul Muntenii de Sus, comuna Muntenii de Sus, plasa Crasna-Mijloc, județul Vaslui, avea înscriși un număr de 87 de elevi în clasele I-V (născuți între 1887-1893), director fiind Dimitrie Dumitru⁴⁵⁹.

În anii Celui De-al Doilea Război Mondial, Școala Primară Mixtă din comuna Muntenii de Sus, a funcționat permanent, cu toate greutățile inerente. Astfel, Matricula nr. 44 pentru anul 1939-1940, cuprindea informații interesante despre nivelul dezvoltării psiho-sociologice a elevului pe lângă datele privind situația școlară a sale. Se considera că profilul psihologic se construiește fără nicio greutate iar școala se poate orienta cu mai multă precizie. Se nota *starea socială și materială* a părinților, tratamentul copilului în familie, aspectul general al locuinței, numărul persoanelor care dorm în același pat cu elevul, cubajul camerei elevului etc. În ceea ce privește *profilul psihologic al elevului* existau rubrici referitoare la intelect (intelență, memorie, atenție, imaginație) și temperament (impresionabil, combativ, impulsiv, sugestiv, comunicativ, sociabil, ambițios, sincer, încăpățânat, arogant, conștiincios, sânguincios, perseverent). Situația școlară era împărțită pe categorii: *educația sănătății* (anatomia și igiena, deprinderi de igienice, sport și gimnastică), *educația științifică* (geografia, științe naturale, fizico-chimice, matematica), *educația gospodărească* (lucru de mână, practica agricolă), *educația literară* (istoria și limba română), *educația artistică* (lecturi și recitări frumoase, dialoguri și teatru școlar, cântul, desenul, scrierea frumoasă și *educația moral-religioasă* (datoriile omului și cetățeanului, religia, purtarea, frecventarea)⁴⁶⁰.

Arhiva Națională din Vaslui deține un document de mare valoare, Registrul de inspecție din perioada 1940-1947, cuprinzând Procesele-Verbale întocmite de inspectorii școlari școlari care au controlat tematic și administrativ „Școala Primară Mixtă” din Muntenii de Sus, între anii 1940-1947. Au fost consemnate diferite aspecte cu privire la desfășurarea procesului de învățământ: frecvența scăzută a elevilor, starea localului și a mobilierului școlar, situația manualelor, lipsa personalului didactic datorită concentrării acestuia pe front ș.a.

Școala deținea un local propriu desfășurării cursurilor, clădire nefinalizată, cum demonstrează licitațiile care a avut loc la 10 august 1940 și 24 septembrie 1940 „în localul Prefecturii Vaslui”⁴⁶¹ pentru „lucrările de terminarea școlii din satul

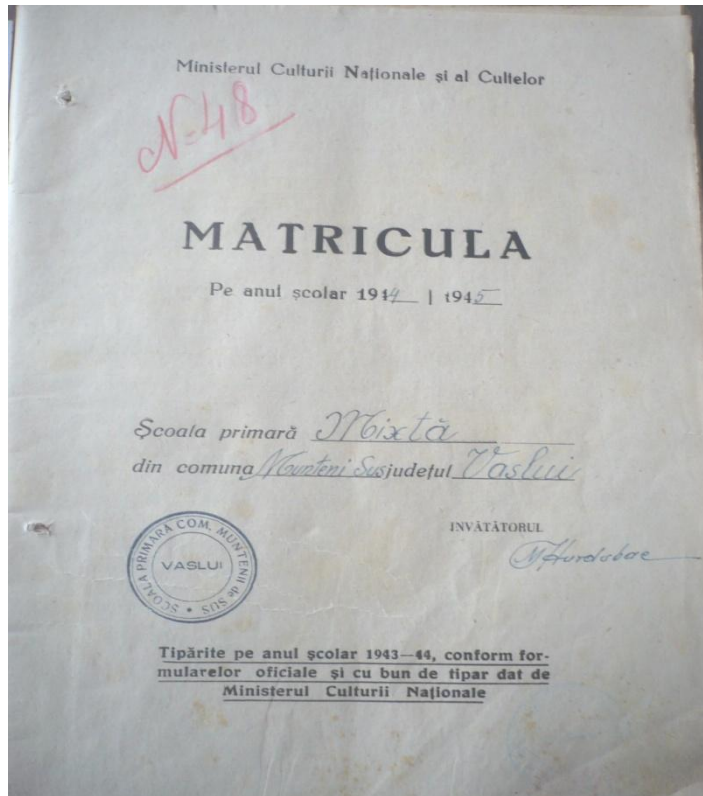
⁴⁵⁸ Nicolae Ionescu et alii, *Învățământul vasluian- file de istorie (secolul XVIII-2014)*, Ed. Pim, Iași, 2014, p. 29.

⁴⁵⁹ Arhivele Naționale. Vaslui, *Fond Școala Primară Muntenii de Sus, Matricula nr. 7, 1901-1902, f.1.*

⁴⁶⁰ *Ibidem*, nr. 44, 1939-1940, f.6, 95.

⁴⁶¹ *Ibidem*, *Prefectura Județului Vaslui- Lucrări și corespondență comuna Muntenii de Sus*, dos. nr. 27, 1940, f. 2.

Muntenii de Sus, județul Vaslui în valoare de 50.000 lei, prin care s-a aprobat a se face tratare directă cu cel puțin trei oferte⁷⁴⁶².

Matricula Școlii Primare Mixte, nr. 48, anul școlar 1944-1945

Instituția este descrisă în Procesele-Verbale întocmite de inspectorii școlari astfel: „Localul de școală este propriu, tip Casa Școalelor cu trei săli de clasă, cancelarie și separat, locuință pentru director⁷⁴⁶³. (3 iunie 1942); „trei săli de clasă și cancelarie, separat

locuință pentru director, construcție din cărămidă, tip Casa Școalelor⁷⁴⁶⁴. (10 decembrie 1942); „Localul de școală, cu trei săli de clasă, sală de intrare și cancelarie este construit din cărămidă și acoperit cu tablă. Locuința directorului, corp aparte, este construită din cărămidă și acoperită cu tablă⁷⁴⁶⁵. (18 septembrie 1942); „Trei săli de clasă și cancelarie sub același acoperiș construit din zid și acoperit cu tablă. Localul are aspect plăcut la exterior⁷⁴⁶⁶ (22 ianuarie 1943

⁴⁶² *Ibidem*, f. 1-5.

⁴⁶³ *Idem*., *Fond Școala Primară Muntenii de Sus*, 1942, f. 18.

⁴⁶⁴ *Ibidem*, f. 25.

⁴⁶⁵ *Ibidem*, f. 20.

⁴⁶⁶ *Ibidem*, 1943, f. 28.

Cutremurul din 10 noiembrie 1940 cu o magnitudine de 7,4 grade a afectat grav localul școlii fapt menționat în Procesele-Verbale de către inspectorii și subinspectorii școlari C. Căpitanu, V. Vartolomei, Ianculescu Ioan și M. Ciobotaru: “Localul de școală cu trei săli de clasă și cancelarie este pus în stare de nefuncționare din cauza cutremurului din 10 noiembrie, având deplasați pereții laterali și fațada cu mai mult de 5 cm, o sobă dărmată și un coș căzut. Această clădire era mai înainte expusă având nevoie de serioase reparațiuni, cum direcția școlii a cerut-o în nenumărate rânduri. Prin grija d-lui Pârcălabu Vasile, directorul școlii cursurile continuă în trei localuri particulare, unde funcționează pe jumătate de zi, iar unii din colegi pe trei zile întregi”⁴⁶⁷. (26 noiembrie 1940); “Cursurile funcționează în trei săli de clasă a localului care, după cutremurul din 10 noiembrie 1940 a suferit stricăciuni grave, dar din lipsă de alte case în sat, colegii sunt siliți să predea tot în local. La început s-a învățat în case mici din sat dar rezultatele erau prea puțin mulțumitoare. Directorul a constatat la timp și a luat imediat măsurile cuvenite”⁴⁶⁸. (6 mai 1941); “Localul propriu, tip Casa Școalelor a suferit grave avarii de pe urma cutremurului, pentru care s-a întocmit deviz în suma de 120.000 lei, dar până în prezent nu s-a primit nici un ajutor și nici nu s-au putut colecta sume, locuitorii fiind săraci, cu tot efortul depus de d-na Adela Pârcălabu (numit înlocuitor al directorului V. Pârcălabu, mobilizat pe front). Chiar dacă s-ar fi primit fondurile necesare reparației integrale nu se poate face din cauza lipsei de specialiști și poate de materiale”⁴⁶⁹. (25 august 1941); “Localul de școală nu este reparat încă, neprimindu-se nici un ajutor, totuși d-na Pârcălabu care dirijează și direcția, a amenajat provizoriu două săli de clasă”⁴⁷⁰. (12 septembrie 1941); „Școala a primit un ajutor de 60.000 de lei de la Minister pentru repararea avariilor de pe urma cutremurului din 1940, dar fiind timpul întârziat nu s-a putut face decât reparația internă a sălilor de clasă, restul de bani rămas se vor depune la BCD Vaslui, conform ordinelor primite”⁴⁷¹. (10 noiembrie 1941); „Localul este avariat de cutremurul din noiembrie 1940, având absolut nevoie de consolidare. În acest scop are suma de 60.000 lei, având deviz întocmit din anul 1941 pentru suma de 120.000 lei. Suma nu mai corespunde cu prețurile actuale ale materialelor necesare consolidării. Se va aloca suma necesară consolidării, pe lângă cea existentă, din fondurile date prin Prefectura Vaslui”⁴⁷². (3 iunie 1942); „Localul este în reparație (...) Până în prezent este reparat la exterior 2/3 din pereții școlii și se continuă cu reparațiile. Manopera constă 57.000 lei la zidărie și sobe. Reparația ferestrelor și a ușilor și reconstrucția closetului s-a angajat la suma de 10.000 lei. Materialele s-au procurat în prezent de 55.630 lei. În total s-au angajat cheltuieli până în prezent de 122.630 lei.”⁴⁷³ (3 august 1942); “Reparațiile s-au executat și se execută sub directa supraveghere a d-lui învățător M. Hurdubae. Angajările de lucrători, procurările de materiale și dirijarea lucrărilor s-au făcut de către d-l Hurdubae care a mânăuit sumele

⁴⁶⁷ *Ibidem*, 1940, f. 3.

⁴⁶⁸ *Ibidem*, 1941, f. 4.

⁴⁶⁹ *Ibidem*, f. 7.

⁴⁷⁰ *Ibidem*, f. 8.

⁴⁷¹ *Ibidem*, f. 10.

⁴⁷² *Ibidem*, 1942, f. 18.

⁴⁷³ *Ibidem*, f. 19.

primite în calitate de președinte al Comitetului Școlar. Constatăm că localul s-a reparat pe dinăuntru și pe dinafară până la alb, s-au făcut sobele, s-a reparat locuința directorului pe dinafară, closetul se află în curs de reconstrucție și s-au uleit o parte a geamurilor. Se va cere recepția lucrării și se vor întocmi actele separate pentru suma primită de la Minister și separate pentru suma primită de la Prefectura Vaslui⁴⁷⁴. (18 septembrie 1942); „Construcția din cărămidă, tip Casa Școalelor reparată radical (n.a. în vara anului 1942) în urma cutremurului din 1940. În urma acestei reparații peretele din față se înclină, prezentând mici crăpături în pereții de legătură care formează sălile de clasă și sala dintre cele două săli de clasă (...) La recepție sau dacă se poate și mai înainte, se va chema alt arhitect al județului, pentru a constata cauzele care determină deplasarea peretelui din față și de a-și da avizul asupra măsurilor ce urmează să se ia, pentru a preîntâmpina acest lucru, care ar duce, cu timpul, la căderea peretelui și renovarea localului (...) urmează a se mai așeza scările de la intrarea principală a localului”⁴⁷⁵. (21 septembrie 1942); „după reparație, din cauza terenului se lasă peretele din față, producându-se crăpături. S-a constatat aceasta de către arhitectul județului care a avizat că este nevoie de subzidire, turnându-se temelie din beton, când vor fi fonduri”⁴⁷⁶. (10 decembrie 1942); „Se va face reparația acoperișului care este spart pe unele locuri”⁴⁷⁷. (22 ianuarie 1943); „Localul propriu din zid se găsește în curs de terminare a reparației”⁴⁷⁸. (12 aprilie 1943); “Localul de școală se află nereparat însă materialul necesar reparației este procurat și meșterii angajați vor începe lucru chiar de mâine, 16 august”⁴⁷⁹ (15 august 1943).

Cadrele didactice se preocupau de îngrijirea lotului și a grădinii, fapt consemnat de inspectorii care au verificat școala: “grădina școlară, deși mică cu mult gust și pricepere însământată, îngrijită și aranjată”⁴⁸⁰. (26 noiembrie 1940); „curtea, grădina și lotul școlii erau îngrijite cu mare atenție. Practica agricolă se face cu elevii în grădina școlii, pe puținul teren ce-l are lotul școlar fiind la o distanță de peste 3 km și este arendat prin bună învoială”⁴⁸¹. (6 mai 1941); „Grădina școlară este plantată cu pomi fructiferi și salcâmi, fiind improprie pentru cultura zarzavaturilor. Lotul școlii are întinderea de 4 ha.”⁴⁸² (3 iunie 1942); „S-au cultivat plante medicinale pe care le-am găsit puse în coșuri de hârtie bine păstrate”⁴⁸³. (3 august 1942); Plantele medicinale colectate la școală cu elevii se vor preda la Inspectoratul Școlar Vaslui iar cele colectate cu extrașcolarele la subcentrul școlar (...) Lotul școlar fiind dat în dijmă, partea convenită comitetului școlar se va întrebuița jumătate pentru procurarea de inventar agricol și jumătate pentru cantina școlară”⁴⁸⁴. (18 septembrie 1942); „Lotul

⁴⁷⁴ *Ibidem*, f. 20.

⁴⁷⁵ *Ibidem*, f. 21.

⁴⁷⁶ *Ibidem*, f. 24.

⁴⁷⁷ *Ibidem*, 1943, f. 28.

⁴⁷⁸ *Ibidem*, f. 30.

⁴⁷⁹ *Ibidem*, f. 33.

⁴⁸⁰ *Ibidem*, 1940, f. 3.

⁴⁸¹ *Ibidem*, 1941, f. 4.

⁴⁸² *Ibidem*, 1942, f. 18.

⁴⁸³ *Ibidem*, f. 26.

⁴⁸⁴ *Ibidem*, f. 21.

școlar de 4 ha este cultivat în dijmă de săteni. În viitor exploatarea lotului nu se va mai face în dijmă sau prin arendare, ci numai în regie proprie de către școală (...) Grădina școlii de 2240 m² este plantată cu pomi și salcâmi. Din lipsa terenului de cultură, s-au pus numai câteva straturi cu ceapă printre pomi. Privitor la grădina școlară-model am dat instrucțiunile și îndrumările necesare și modelul diagramei comparative. Se va pune tot interesul pentru înființarea grădinii școlare model, achiziționându-se un teren mai apropiat de școală⁴⁸⁵. (15 august 1943); „Lotul școlar a fost expropriat ilegal din neștiință de comitetele agrare locale și acum locuitorii ce-l stăpânesc recunosc că trebuie să-și achite arenda⁴⁸⁶. (21 iulie 1945).

În perioada Celui De-al Doilea Război Mondial, Școala Primară din Muntenii de Sus a fost condusă cu un deosebit devotament de familia de învățători Adela și Vasile Pârcălabu care au coordonat întreaga activitate didactică: “Astăzi, 9 octombrie 1940 am inspectat Școala Primară Mixtă pusă sub conducerea domnului Pârcălabu Vasile. Cursurile se fac trei zile întregi, în două săli de clasă cu repartitia claselor I și III d-nei Pârcălabu Adela și II și IV d-lui Pârcălabu Vasile (...) Soții-colegi înțeleg să-și facă datoria în mod conștiincios, suplinind pe colegii concentrați, d-l și d-na Pârcălabu fiind situați în rândul colegilor de frunte. Îi calific Foarte Bine. Inspector, Ion Țiplea⁴⁸⁷”; „Astăzi 25 august 1941 am inspectat școala cu 5 posturi din satul și comuna Muntenii de Sus sub conducerea d-lui V. Pârcălabu, înv. gr. II, actualmente concentrat, având înlocuitor pe d-na Adela Pârcălabu. Cursurile pot începe în același local în două săli de clasă pe ½ de zi. Pentru munca depusă o calificăm cu F. Bine. Subinspector școlar C. Căpitanu⁴⁸⁸”; „D-na Pârcălabu pune suflet în predarea cunoștințelor, dovedește siguranța întrebărilor, făcând o frumoasă figură de dascăliță. Este un element muncitor și conștiincios (...). Pentru activitatea didactică desfășurată a d-nei Pârcălabu Adela propun calificativul Foarte Bine. Inspector școlar de circumscripție I. D. Lăudat.⁴⁸⁹ (26 februarie 1942); „D-na director Adela Pârcălabu depune interes și pricepere în conducerea școlii în calitate de director girant.⁴⁹⁰ (3 iunie 1942); „Astăzi 3 august 1942, am vizitat Școala Primară Mixtă cu 5 posturi din satul și comuna Muntenii de Sus, de sub direcția d-lui Vasile Pârcălabu, concentrat, direcția fiind luată de d-na Adela Pârcălabu⁴⁹¹”; „Direcția școlii o are girantă pe d-na Pârcălabu Adela (...) Pentru cele constatate în activitatea dumneaei în calitate de directoare de școală și propunătoare o calific Foarte Bine. Subinspector școlar Ianculescu Ioan⁴⁹². (12 aprilie 1943); „Având în vedere mediul în care activează d-na Adela Pârcălabu precum și străduințele dumisale pentru a ajunge la rezultate maxime în buna administrare a acestei școli o notez cu calificativul Bine, subinspector școlar M. Ciubotaru⁴⁹³ (15 august 1943).

⁴⁸⁵ *Ibidem*, 1943, f. 34.

⁴⁸⁶ *Ibidem*, 1945, f. 42.

⁴⁸⁷ *Ibidem*, 1940, f. 2.

⁴⁸⁸ *Ibidem*, 1941, f. 7.

⁴⁸⁹ *Ibidem*, 1942, f. 15.

⁴⁹⁰ *Ibidem*, f. 18.

⁴⁹¹ *Ibidem*, f. 19.

⁴⁹² *Ibidem*, 1943, f. 30.

⁴⁹³ *Ibidem*, f. 33.

Din inspecțiile efectuate, aflăm numărul de cadre didactice care au funcționat la Școala Primară Mixtă aflată sub conducerea d-lui Vasile Pârcălabu „concentrat”, a soției sale Adela Pârcălabu- „girantă” și a d-lui Mihai Hurdubae (concentrat până în decembrie 1944): “Astăzi, 9 octombrie 1940 am inspectat Școala Primară Mixtă cu cinci posturi, din satul și comuna Muntenii de Sus, județul Vaslui, având următorul personal didactic: postul I - d-l Pârcălabu Vasile; postul II - d-na Pârcălabu Adela, învățător gradul II; postul III - d-l Hurdubae Mihai, învățător definitiv; postul IV - d-l Dumitru zis Toader Adam cu titlul provizor; postul V - d-l Pruteanu Vasile, învățător definitiv. Prezenți la post se găsesc numai d-l Pârcălabu Vasile și d-na Pârcălabu Adela, ceilalți trei colegi fiind concentrați. Cursurile se fac trei zile întregi, în două săli de clasă cu repartiția claselor I și III d-nei Pârcălabu Adela și II și IV d-lui Pârcălabu Vasile.”⁴⁹⁴; Astăzi 6 mai 1941 am inspectat școala cu 5 posturi din satul și comuna Muntenii de Sus postul I Vasile Pârcălabu- înv. Gr. II, postul II- d-na Adela Pârcălabu- înv. Gr. II, postul III- d-l Mihai Hurdubae- înv. def., postul V- d-l Vasile Pruteanu, detașat de la Școala din Satu- Nou, comuna Muntenii de Sus”⁴⁹⁵; “Astăzi 12 septembrie 1941 am inspectat școala cu 5 posturi din satul și comuna Muntenii de Sus având în postul I pe d-l Vasile Pârcălabu- înv. Gr. II, actualmente mobilizat, postul II d-na Adela Pârcălabu înv. Gr. II. Mai este prezent d-l Hurdubae Mihai- înv. def. D-l Dumitru Adam, înv. provizor a fost utilizat la Școala din Moara Domnească, Vaslui. La această școală va preda deocamdată și preotul paroh, Panainte Alistar pe lângă cei doi colegi prezenți”⁴⁹⁶; „Astăzi, 10 noiembrie 1941 am inspectat școala cu 5 posturi din satul și comuna Muntenii de Sus. Am găsit prezenți pe d-na Adela Pârcălabu și pe d-l D. Adam. Ceilalți colegi sunt mobilizați”⁴⁹⁷; „Astăzi, 10 ianuarie 1942 am inspectat școala cu 5 posturi din satul și comuna Muntenii de Sus sub conducerea lui V. Pârcălabu, mobilizat, în postul II pe d-na Adela Pârcălabu, în postul II d-l M. Hurdubae, postul IV vacant prin moartea pentru Patrie a neuitatului coleg Vasile Pruteanu iar postul V d-l D. Adam. Am găsit la datorie pe colegii M. Hurdubae și A. Pârcălabu.”⁴⁹⁸; Astăzi, 21 septembrie 1942 am vizitat Școala primară mixtă cu 5 posturi, din satul și comuna Muntenii de Sus, jud. Vaslui sub conducerea d-lui V. Pârcălabu, înv. gr. I care este mobilizat. În postul II este d-na Adela Pârcălabu- înv. gr. I, în al III-lea este d-l M. Hurdubae, definitiv iar în postul IV este d-l D-tru Adam zis Toader, provizoriu. Postul V este închis, titularul înv. Vasile Pruteanu fiind mort pe front”⁴⁹⁹; “Astăzi, 11 martie 1944 am inspectat Școala Primară Mixtă cu 5 posturi din satul și comuna Muntenii de Sus, pusă sub direcția d-lui Mihai Hurdubae, învățător definitiv. Mai funcționează la această școală următorii D-tru Adam, învățător provizor, d-ra Emilia Dabija, învățătoare definitiv (...) o vrednică învățătoare care muncește conștiincios și d-ra Georgeta Florea, învățătoare suplinitoare”⁵⁰⁰; “Scarlat Bucată, inspector școlar al jud. Vaslui, am inspectat Școala Primară din satul și comuna

⁴⁹⁴ *Ibidem*, 1940, f. 2.

⁴⁹⁵ *Ibidem*, 1941, f. 4.

⁴⁹⁶ *Ibidem*, f. 8.

⁴⁹⁷ *Ibidem*, f. 10.

⁴⁹⁸ *Ibidem*, 1942, f. 11.

⁴⁹⁹ *Ibidem*, f. 22.

⁵⁰⁰ *Ibidem*, 1944, f. 35.

Muntenii de Sus, sub conducerea d-lui Mihai Hurdubae, înv. gr. II. având titularii la celelalte posturi evacuați, dispăruți și mobilizați. În prezent funcționează două posturi: în postul II d-l Eugen Diaconu, învățător suplinitor normalist, în postul I vacat a fost numită d-na Florea Georgeta, învățător provizor care nu a funcționat nici o zi la această școală⁵⁰¹. (9 februarie 1945); „În acest an (n.a. 1944-1945) a funcționat la început și deschis școala d-na Rotaru Aurica, absolventă a 8 clase de liceu și Diaconu Eugen, absolvent al Școlii Normale. La 1 decembrie a venit din evacuare și d-l Mihai Hurdubae care a preluat conducerea școlii⁵⁰². (21 iunie 1945); „Școala Primară, pusă sub conducerea d-lui Mihai Hurdubae, învățător gr. II, are 4 posturi: D-na Adela Pârcălabu detașată la Inspectoratul Școlar, d-l Adam Theodor, d-na Emilia Oțel transferată la această școală și d-l Dumitru Frimu refugiat de la Școala Petriceni⁵⁰³. (27 noiembrie 1945); „Astăzi, 18 ianuarie 1946 am inspectat Școala Primară Mixtă cu șase posturi din satul și comuna Muntenii de Sus, condusă de d-l Mihai Hurdubae, învățător titular care funcționează pe postul al II-lea. În postul I nu funcționează nici un coleg, deoarece acest post este închis de Minister, prin dispariția pe front a învățătorului Vasile Pruteanu. D-na Adela Pârcălabu, titular postului al III-lea este detașată la cancelaria Inspectoratului Școlar Vaslui. D-l D-tru Adam, titularul postului IV, este întrebuițat la Școala din Benești. În postul al V-lea funcționează d-na Emilia Oțel, învățător titular gr. II, transferată anul acesta, în postul VI-lea prin fixare – funcționează d-l D-tru Frimu, învățător titular gr. II. Pe toți cei trei colegi care funcționează i-am găsit prezenți la datorie⁵⁰⁴.

În ceea ce privește igienizarea căderii aflăm că „localul de școală este îngrijit și în perfectă stare de curățenie⁵⁰⁵. (9 octombrie 1940); „Localul era întreținut curat cu concursul elevilor din clasele superioare⁵⁰⁶. (6 mai 1941); „În prezent este curat atât în interior cât și la exterior⁵⁰⁷. (21 septembrie 1942); „Localul este reparat, clasele întreținute curat⁵⁰⁸. (14 octombrie 1942); „Serviciul de curățenie se va organiza în așa fel, ca în fiecare zi să se execute cu strictețe sub controlul cadrelor didactice de la școală⁵⁰⁹ (27 noiembrie 1945).

Medicii circumscripției - Păunescu Lucia și Nina Prutancă/ Prutenenca (?), inspectând școala din Muntenii de Sus constatau: „Elevii sunt sănătoși și majoritatea curați⁵¹⁰. (2 februarie 1942); „Starea sanitară a elevilor este satisfăcătoare. Agentul sanitar va veni și va tunde pe câțiva băieți rămași încă netunși. Nu s-au găsit paraziți la nici un copil⁵¹¹. (14 octombrie 1942); „Între elevi nu se constată nici un caz de epidemie. Starea sanitară a elevilor este bună. Copiii sunt curați. Localul școlii

⁵⁰¹ *Ibidem*, 1945, f. 39.

⁵⁰² *Ibidem*, f. 42.

⁵⁰³ *Ibidem*, f.44.

⁵⁰⁴ *Ibidem*, 1946, f.44.

⁵⁰⁵ *Ibidem*,1940, f. 7.

⁵⁰⁶ *Ibidem*,1941, f. 4.

⁵⁰⁷ *Ibidem*,1942, f. 21.

⁵⁰⁸ *Ibidem*, f. 23.

⁵⁰⁹ *Ibidem*,1945, f. 44.

⁵¹⁰ *Ibidem*, 1942, f. 17.

⁵¹¹ *Ibidem*, f. 23.

întreținut curat”⁵¹². (9 decembrie 1942); “Elevii sunt vioi, sănătoși și curați”⁵¹³. (10 decembrie 1942); “Nu se constată nici un caz de epidemie printre elevi. Copiii să fie căutați de părinți cât mai des pentru a nu isca epidemia de tifos exantematic”⁵¹⁴. (16 ianuarie 1943); “Printre elevi nu se constată nici un caz de boală molipsitoare. Starea sanitară a copiilor- bună. Băieții au fost tunși de agentul sanitar”⁵¹⁵ (22 martie 1943).

Cantina școlară a funcționat în perioada războiului cu unele întreruperi în casa soților Pârcălabu, directorii școlii: „D-l director Vasile Pârcălabu a condus cantina școlară din satul Muntenii de Sus fapt pentru care a primit diplomă de mulțumire de la Consiliul Crucii Roșii”⁵¹⁶ (25 februarie 1942); ”D-na Adela Pârcălabu a lucrat personal pentru cantina școlară pregătind masa elevilor timp de ani îndelungați pentru care a primit mulțumiri de la Crucea Roșie”⁵¹⁷. (26 februarie 1942); „Cantina funcționează cu 10 elevi dintre cei mai nevoiași, aceeași în fiecare zi. Li se servește un ceai cu pâine sau o mâncare caldă”⁵¹⁸. (2 februarie 1942); „Am inspectat cantina școlară unde iau masa 15 copiii. Mâncarea este bine pregătită și gustoasă. Bucătăria întreținută foarte curat. D-na Pârcălabu ocupându-se singură de pregătirea mâncării”⁵¹⁹. (9 decembrie 1942); “Doamna Pârcălabu Adela se ocupă îndeaproape de cantina școlară, pregătind cu fetele mai mari o masă caldă pe zi la un număr de 18 elevi. Este foarte mult pentru o doamnă care are soțul mobilizat să se ocupe cu atâta dragoste de buna funcționare a cantinei”⁵²⁰. (22 ianuarie 1943); “Cantina școlară nu funcționează de pe data de 1 martie 1943 din lipsă de fonduri”⁵²¹. (22 martie 1943); “Odată cu deschiderea cursurilor se vor lua măsuri din timp pentru funcționarea cantinei școlare. Elevele de la cursul supraprimar vor fi puse cu rândul să pregătească mâncarea la cantină sub supravegherea d-nei învățătoare Pârcălabu, spre a nu fi lipsite de practică în gospodărie și menajul atât de necesar cerut de program”⁵²². (15 august 1943); „Cantina a funcționat cu 10 elevi de la 15 septembrie 1943- 15 februarie 1944. Pe urmă nu a mai funcționat din lipsă de lemne și alimente”⁵²³ (11 martie 1944).

Școala nu dispunea de dotările materiale adecvate procesului de învățământ (mobilier, materiale didactice etc.): „Mobilierul este de sistem vechi, în stare mediocră și insuficient”⁵²⁴. (10 decembrie 1942); „Mobilierul sistem vechi este insuficient și distrus, fiind absolut necesar de a fi înlocuit (...) Materialul didactic se afla insuficient și uzat. Pentru completarea acestui material deasemeni să se intervină la Casa

⁵¹² *Ibidem*, f.25.

⁵¹³ *Ibidem*, f. 24.

⁵¹⁴ *Ibidem*, 1943, f. 27.

⁵¹⁵ *Ibidem*, f. 29.

⁵¹⁶ *Ibidem*, 1942, f. 14.

⁵¹⁷ *Ibidem*, f. 16.

⁵¹⁸ *Ibidem*, f. 12.

⁵¹⁹ *Ibidem*, f. 23.

⁵²⁰ *Ibidem*, 1943, f. 28.

⁵²¹ *Ibidem*, f. 29.

⁵²² *Ibidem*, f.33.

⁵²³ *Ibidem*, 1944, f.35.

⁵²⁴ *Ibidem*, 1942, f. 25.

Școalelor de unde se poate ridica gratis⁵²⁵. (15 august 1943); „Mobilierul în sistem nou și parte vechi, este insuficient și uzat⁵²⁶. (11 martie 1944); „cărțile sunt în curs de procurare⁵²⁷. (9 octombrie 1940); “Școlarii sunt înzestrați numai în parte cu manuale didactice din cauza lipsei de continuitate a elevilor cu școala⁵²⁸. (10 noiembrie 1941); „pentru cursul superior nu s-au tipărit manuale (...) se va face cu elevii materialul necesar predării lecțiilor, care se va păstra formând un muzeu al școlii⁵²⁹ (21 septembrie 1942).

Documentele școlare (cataloge, matricole, inventare ș.a.) erau bine păstrate și arhivate cum a constat subinspectorul școlar, C. Căpitanu care nota: “Cercetând arhivele și scriptele școlare constat că ordinele se execută conștiincios și se răspunde la timp de d-l director Pârcălabu. La inventar este înregistrată orice avere mobilă și imobilă. Matricula la curent. Catalogele câtorva colegi cu lipsuri statistice⁵³⁰. (6 mai 1941); „Scriptele școlii se păstrează de d-l director în locuința sa. Am văzut catalogele complectate cu excepția catalogului d-lul D. Adam care are câteva lipsuri. (...) Matricula complectată cu toate datele în perfectă ordine⁵³¹. (23 iunie 1941). Am constat că lipsurile văzute de noi în scripte la inspecția precedentă au fost puse la punct⁵³². (25 august 1941); “Scriptele școlare ținute în perfectă ordine și la timp întocmite⁵³³. (10 noiembrie 1941); “Situția elevilor este încheiată în condiții bune în registrele cataloge. Condica de prezență este ținută la zi⁵³⁴. (15 august 1943); „Arhiva se păstrează foarte bine în dulapuri bine închise⁵³⁵ (11 martie 1944).

Școala dispunea de o bibliotecă modestă pentru vremea respectivă și insuficient dotată cu materiale didactice de actualitate: „D-l director Vasile Pârcălabu a înființat o bibliotecă pe care o folosesc școlarii⁵³⁶. (25 februarie 1942); “Biblioteca școlii conține un număr de 348 volume, cărți vechi care nu sunt de actualitate pentru a fi citite cu interes de elevii școlii și restul locuitorilor din această localitate. Se simte nevoia de a fi înprospătată cu volume care sunt pe placul elevilor și spre folosul lor⁵³⁷. (15 august 1943); „Biblioteca școlară cu 348 volume este cercetată de 260 de cititori⁵³⁸ (11 martie 1944).

În cadrul școlii funcționa și un muzeu școlar care “se găsește în funcție având un număr de 36 de piese diferite. Se vor lua măsuri pentru îmbogățirea acestui muzeu

⁵²⁵ *Ibidem*, 1943, f. 33.

⁵²⁶ *Ibidem*, 1944, f. 35.

⁵²⁷ *Ibidem*, 1940, f. 2.

⁵²⁸ *Ibidem*, 1941, f. 9.

⁵²⁹ *Ibidem*, 1942, f. 21.

⁵³⁰ *Ibidem*, 1941, f. 4.

⁵³¹ *Ibidem*, f. 6.

⁵³² *Ibidem*, f. 7.

⁵³³ *Ibidem*, f. 10.

⁵³⁴ *Ibidem*, 1943, f. 33.

⁵³⁵ *Ibidem*, 1944, f. 35.

⁵³⁶ *Ibidem*, 1942, f. 14.

⁵³⁷ *Ibidem*, 1943, f. 33.

⁵³⁸ *Ibidem*, 1944, f. 35.

și repartizarea materialului în trei secții (științifică, istorie și agricolă)⁵³⁹. (15 august 1943); „Muzeul cu 30 de piese. Domnii colegi vor insista pe orice cale de a înmulți numărul pieselor”⁵⁴⁰ (11 martie 1944).

În același timp exista o farmacie școlară cu medicamente și plante medicinale dar și o cooperativă școlară care „are scriptele necesare, afară de registrele cu procesele verbale care se vor procura neapărat. Nu ni s-a prezentat Statutele nici Procesul Verbal de înființare a ei. Se vor procura Statutele și se vor trimite spre aprobare Casei Școalelor dând astfel forma legală de funcționare a acestei cooperative. Din totalul chitanțierului rezultă un capital social de 1459 lei, fiind trecuți 48 de membri, apoi încă 17 membri. Am dat instrucțiuni de felul cum să se opereze în scripte, insistând în special asupra regimului formal și cum se încheie bilanțul la finele anului școlar. Se vor legaliza scriptele Cooperativei, se vor tăia bonuri de plată pentru toate mărfurile cumpărate, se vor procura facturi în locul notelor de plată. Bonurile cu facturile respective se vor îndosaria pe ani”⁵⁴¹. (15 august 1943); „Cât mai urgent d-l director (n.a. Mihai Hurdubae) va lua măsuri ca să înființeze Cooperativa școlară și o Casa de economie care sunt de mare folos pentru educarea tineretului”⁵⁴² (11 martie 1945).

Învățătorii trebuiau să respecte planul de lucru pentru munca de război (ajutor la lucru câmpului pentru cei mobilizați, văduve, strângerea plantelor medicinale, colectarea deșeurilor etc): „Se execută munca de război. Ordinele primite și copiii după rapoartele primite sunt adunate într-o mapă, fiind înregistrate în ordinea primirii”⁵⁴³ (15 august 1943).

În același timp este amenajat și colțul eroilor, inspectorii școlari subliniind importanța „aranjării colțului eroilor care nu trebuie să lipsească din nici o clasă și săptămânal să se facă ore de reculegere în legătură cu eroii satului”⁵⁴⁴. (10 dec 1942); „Colțul Eroilor este amenajat cu mult gust și pricepere”⁵⁴⁵ (11 martie 1944).

În perioada războiului frecvența elevilor a fost destul de scăzută întrucât copiii erau folosiți la muncile agricole datorită situației economice grele, deși cadrele didactice au depus eforturi în vederea remedierii acestui aspect. Astfel, inspectorii școlari consemnau în Procesele Verbale că „frecvența” elevilor era „puțin mulțumitoare și se datorește stării materiale slabe a reprezentanților legali și în parte a concentrărilor din ultimul timp. Învățătorii au uzat de toate mijloacele posibile și chiar de ultimul mijloc- obligativitatea- dar cu rezultate puțin mulțumitoare”⁵⁴⁶. (6 mai 1941); „Lista de înscriere (n.a. a elevilor în anul școlar 1941-1942) cuprinde un număr total de 263 de înscriși din care am găsit prezenți 44 de elevi. Recomand colegilor în cazul când vor fi siliți să aplice obligativitatea să fie foarte prudenți mai ales cu familiile mobilizaților și după ce au uzat de toate mijloacele posibile și după ce sunt

⁵³⁹ *Ibidem*, 1943, f. 33.

⁵⁴⁰ *Ibidem*, 1944, f. 35.

⁵⁴¹ *Ibidem*, 1943, f. 34.

⁵⁴² *Ibidem*, 1945, f. 35.

⁵⁴³ *Ibidem*, 1943, f. 33.

⁵⁴⁴ *Ibidem*, 1942, f. 26.

⁵⁴⁵ *Ibidem*, 1944, f. 35.

⁵⁴⁶ *Ibidem*, 1941, f. 4.

convinși că nu-și trimit copiii din rea voință⁵⁴⁷. (12 septembrie 1941); „Încă de la înființarea școlii în acest sat de clăcași veniți din părțile de munte ale țării, frecvența a fost slabă toamna și primăvara, ocupațiunea lor de căpetenie fiind creșterea oilor, pe care pe care și le adună în turmă pe care le pășunează fiecare individual, folosind pentru aceasta copiii. O altă cauză a slabei frecvențe este și nepăsarea din cauza agentului fiscal local la încasarea amenzilor⁵⁴⁸. (10 noiembrie 1941); „Faptul că numai o parte din elevii stăpânesc materia se datorește în cea mai mare parte însă lipsei de frecvență regulată specifică acestui sat⁵⁴⁹. (10 ianuarie 1942); “Constat cu mâhnire că d-l D. Adam la cls. A V-a nu are nici un elev din cei 48 înscriși⁵⁵⁰. (3 iunie 1942); „D-l Hurdubae M. predă la cls. a II-a și a IV-a. Am găsit la clasa a II-a 14 prezenți din 31 înscriși și la clasa a IV-a 12 din 34 înscriși” (...) La clasa I-a și a III-a predă doamna Pârcălabu. Am găsit prezenți 31 din 79 înscriși, la clasa I-a și 18 din 29 înscriși la clasa a III-a. (...) D-na Adela Pârcălabu se va îngriji de frecvența elevilor, dând liste autorității comunale, de părinți care nu-și trimit copiii la școală din bunăvoință, urmărindu-se executarea muncii în folos obștesc pentru aceasta.”⁵⁵¹. (10 decembrie 1942); „Elevii înscriși și frecvenți pe clase sunt: la clasa I-a 40 de înscriși din care 26 prezenți, la clasa a II-a 30 înscriși din care 14 prezenți la clasa a III-a 29 înscriși din care 22 prezenți, la clasa IV-a 34 de înscriși din care 16 prezenți. La clasa a V-a 54 elevi, la clasa a VI-a 18 înscriși și la clasa a VII-a 7 înscriși din care nici unul prezent⁵⁵². (22 ianuarie 1943); „Sunt frecvenți: la clasa I-a 40 din 80 înscriși, la clasa a II-a 14 din 22 înscriși, la clasa a III-a 22 din 29 înscriși și la clasa a IV-a 14 din 34 de elevii înscriși. Se va stăruii în îndreptarea frecvenței care la școală este de 50%. Subinspector școlar Ianculescu Ioan⁵⁵³. (12 aprilie 1943); „Frecvența este mulțumitoare. (...) Am găsit la clasa I-a înscriși 90, frecvenți 58, la clasa a II-a înscriși 34, frecvenți 19. Un număr de 15 copiii din clasa a II-a nu frecventează școala din cauză că mulți părinți sunt concentrați și a lipsei de îmbrăcăminte⁵⁵⁴ (11 martie 1944).

Referitor la situația elevilor la învățatură inspectorii școlari constatau: „La clasa I-a condusă de d-na Adela Pârcălabu (...) majoritatea elevilor au scăpat de greutatea citirii mecanice. La aritmetică au socotit cu multă ușurință (...). Au spus poezii cu multă ușurință și bine memorizate. După dictare au scris aproape corect (...). Știu cântece pe care le execută bine și cu deosebită plăcere. Școlarii curați, tunși și ordonați dau răspunsuri întregi⁵⁵⁵. (6 mai 1941); „Am examinat elevii claselor I și II, sub conducerea d-nei Adela Pârcălabu, 18 elevi prezenți din 112 înscriși. Elevii sunt curați, vioi și dau răspunsuri clare și precise (...) la clasele a III-a și a IV-a conduse de d-l D. Adam- 12 elevi din 65 de înscriși, elevii citesc cu oarecare greutate și doar unii

⁵⁴⁷ *Ibidem*, f. 8.

⁵⁴⁸ *Ibidem*, f. 10.

⁵⁴⁹ *Ibidem*, f. 11.

⁵⁵⁰ *Ibidem*, 1942, f. 18.

⁵⁵¹ *Ibidem*, f. 26.

⁵⁵² *Ibidem*, 1943, f. 28.

⁵⁵³ *Ibidem*, f. 30.

⁵⁵⁴ *Ibidem*, 1944, f. 35.

⁵⁵⁵ *Ibidem*, 1941, f. 4.

și-au însușit citirea curentă. Cauza este lipsa de contact permanent cu școala. La celelalte obiecte de învățământ răspunsuri mulțumitoare și în parte bune. Subinspector școlar, C. Căpitanu⁵⁵⁶. (10 noiembrie 1941); „Am participat la clasele I-a și a III-a unde predă d-na Adela Pârcălabu la principalele obiecte de învățământ, obținându-se răspunsuri bune și foarte bune. Cei din clasa I citesc literele și scriu după dictare. La aritmetică scriu exerciții de adunare și scădere și răspund repede la întrebările puse, cu rezultate exacte (...) Am ascultat la citire elevii ambelor clase, constatând citesc bine, respectând punctuația și intonația. La aritmetică am obținut de la o parte din elevi răspunsuri bune și foarte bune, restul reacționează greoi. Inspector școlar V. Vartolomei⁵⁵⁷. (10 decembrie 1942); „Interogând elevii clasei a I-a și a IV-a am constat că elevii sunt bine îndrumați de d-na învățătoare Adela Pârcălabu. Dau răspunsuri întregi și bine formulate. Socotesc bine și citesc corespunzător. D-l învățător D. Adam dă atenție convenită dexterităților. Elevii cântă frumos și recită poezii cu tonul corespunzător. Subinspector școlar Ianculescu Ioan⁵⁵⁸. (22 ianuarie 1943); „Clasele I-a și a III-a a doamnei Adela Pârcălabu se găsesc cu metoda după programă la curent. Clasa I-a cu lecțiile de scris-citit la abecedarul Părții a II-a, la primele lecții (elevii n.a.) citesc corespunzător, la aritmetică socotesc ușor și numără curent din 2 în 2 și 3 în 3. Majoritatea celor frecvenți scrie corect după dictare. Cei din clasa a III-a i-am găsit cu materia asimilată la istorie, geografie, aritmetică și gramatică din care obiecte am interogat. La clasa a II-a și a IV-a a d-lui Hurdubae M. am găsit rezultate bune la clasa a II-a și slabe la clasa a IV-a. Cei din clasa a II-a cunosc propozițiunea la gramatică, citesc corespunzător, exterioriză ușor dar citesc greoi. Clasa a IV-a citesc fără intonație, nu cunosc întrebuintărea semnelor de punctuație și se găsesc la aritmetică la noțiuni de geometrie, necunoscând bine nici adunarea numerelor zecimale și nici chiar citirea lor. Au prea puțini teme scrise. Se cere o recapitulare a materiei predate cu opriri pentru asimilare (...) fără a se trece mai departe, decât după asigurarea stăpânirii a ceea ce s-a predat până acum. Disciplina se cultivă. Constat în activitatea care o desfășoară d-l Hurdubae că muncește cu stăruință. Subinspector școlar Ianculescu Ioan⁵⁵⁹. (12 aprilie 1943); „Copiii citesc bine deși, fără manuale majoritatea. Socotesc cu ușurință și scriu destul de bine, inspector școlar Scarlat Bucată⁵⁶⁰. (9 februarie 1945); „Am trecut la clasa a III-a și a IV-a conduse de d-l învățător Mihai Hurdubae pe care l-am cercetat la principalele materii de studii: elevii citesc cu îndemânare și intonație, judecă problemele în rezolvare. Lucrări scrise se fac și nu se neglijează desenul și gimnastica. Am ascultat elevii de cls. I la citire și aritmetică primind răspunsuri foarte bune, inspector școlar Scarlat Bucată⁵⁶¹ (13 februarie 1945).

Anul școlar 1944-1945 s-a desfășurat în condițiile dificile desfășurării războiului datorită distrugerii localului și a mobilierului consecințe ale bombardamentelor din aprilie- august 1944, retragerii efectivelor militare germane și

⁵⁵⁶ *Ibidem*, f. 10.

⁵⁵⁷ *Ibidem*, 1942, f. 26.

⁵⁵⁸ *Ibidem*, 1943, f. 30.

⁵⁵⁹ *Ibidem*, f. 28.

⁵⁶⁰ *Ibidem*, 1945, f. 39.

⁵⁶¹ *Ibidem*, f. 40.

înantării trupelor sovietice din august 1944, consecințe care au dus la întârzierea începerii cursurilor (octombrie 1944), frecvența slabă a elevilor, evacuarea și pierderea documentelor școlare, lipsa personalului didactic, fapte consemnate în “Procese-verbale” întocmite de inspectorii școlari: „La această școală localul a căzut sub teroarea războiului, deteriorat și devastat. Școala a fost deschisă în octombrie de o suplinitoare: d-na Rotaru Aurica”⁵⁶² (9 februarie 1945); “Școala cu 5 posturi este pusă sub conducerea d-nului Mihai Hurdubae (la 1 decembrie 1944 a venit din concentrare și a preluat conducerea școlaei). În prezent funcționează două posturi (în postul II d-l Eugen Diaconu, învățător suplinitor normalist. În postul I a fost numită d-na Florea Georgeta care nu a funcționat nici o zi la această școală. Titularii din celelalte 4 posturi sunt evacuați, dispăruți, mobilizați”⁵⁶³. (9 februarie 1945); „Localul are nevoie urgent de reparații serioase pentru care s-a întocmit deviz de 1.600.000 lei. Până în prezent s-a obținut suma de 500.000 lei cu care recomand a se începe imediat lucrările la interior”⁵⁶⁴. (13 februarie 1945); „Elevii nu prea vin la școală din cauza că mulți părinți sunt concentrați și a lipsei de îmbrăcăminte”⁵⁶⁵. (11 martie 1944); „Frecvența a fost foarte slabă. Domnul director ne asigură că pe viitor această stare se va îndrepta (...) Mobilierul în cea mai mare parte distrus din cauza evenimentelor (...) Matricolele din trecut, după declarația domnului director (n.a. Mihai Hurdubae, învățător gradul II) se află în comuna Bujoreni, județul Vâlcea. Restul arhivei a fost pierdut”⁵⁶⁶ (21 iulie 1945).

În anii postbelici Școala Primară Mixtă din Muntenii de Sus s-a confruntat cu dificultățile inerente: „Localul numai în parte se află în stare de funcțiune”⁵⁶⁷. (14 noiembrie 1945); „Localul de școală, cu trei săli de clasă, antreu și cancelarie sub același acoperiș, care este din tablă, se află în stare mediocră (...) S-a primit un ajutor de 500.000 lei de la Minister și de la Prefectură. Din această sumă s-a cheltuit suma de 481.000 lei, realizându-se reparația a două săli de clasă, a cancelariei și a antretului; construirea din nou a trei sobe, completarea sticlei de la ferestre, precum și procurarea materialului necesar la construcția gardului. (...) A treia sală de clasă nu este în stare de funcționare deoarece are un perete deplasat”⁵⁶⁸. (18 ianuarie 1946); „Școala are nevoie de reparații radicale. Se va complecta cu împrejmuirea curții și grădina școlaei”⁵⁶⁹. (12 aprilie 1946); „Cursurile se țin pe jumătăți de zile într-o sală de clasă și în cealaltă sală pe zile întregi, prin rotație”⁵⁷⁰. (5 decembrie 1946); „Lecțiile se țin după manuale vechi. Conducerea să facă eforturi pentru procurarea manualelor noi mai ales pentru cei care nu au nici vechi. Mobilierul este în parte distrus și insuficient”⁵⁷¹. (14 noiembrie 1945). „Frecvența este de 49% din înscriși iar cea a

⁵⁶² *Ibidem*, f. 39.

⁵⁶³ *Ibidem*, f. 42.

⁵⁶⁴ *Ibidem*, f. 40.

⁵⁶⁵ *Ibidem*, 1944, f. 35.

⁵⁶⁶ *Ibidem*, 1945, f. 42.

⁵⁶⁷ *Ibidem*, f. 43.

⁵⁶⁸ *Ibidem*, 1946, f. 46.

⁵⁶⁹ *Ibidem*, f. 48.

⁵⁷⁰ *Ibidem*, f. 50.

⁵⁷¹ *Ibidem*, 1945, f. 43.

regulațiilor de 42 % din înscriși. În genere frecvența lasă de dorit datorită în cea mai mare parte timpului liber căci majoritatea elevilor sunt cu paza vitelor pe câmpii. Recomand atât directorului cât și restului colegilor de a merge din casă în casă cu un tabel (avize de chemare în care să semneze fiecare părinte de luare la cunoștință prin care să se oblighe de a trimite copiii la școală. Vor fi invitați la această vizită prin sat și domnul preceptor, șef de post jandarmi”⁵⁷². (27 noiembrie 1945); “În general frecvența la această școală lasă de dorit. D-l director (n.a. Mihai Hurdubae), împreună cu ceilalți colegi, ca ultimă măsură, însoțiți de organele administrative comunale, vor pune în vedere, sub semnătură, părinților, să-și trimită copii la școală”⁵⁷³. (18 ianuarie 1946) ; „Nu s-a primit nici o sumă din partea Primăriei Muntenii de Sus deși s-a făcut adresă oficială în acest sens precum și d-lui Prefect de județ căruia i s-a arătat situația în care se află școlile din Satu-Nou și Muntenii de Sus. Oblig pe această cale pe d-l Hurdubae, director al Școlii din Muntenii de Sus, de a găsi modalitatea aprovizionării cu lemne de foc a școlilor din comună, cunoscând că elevii sunt expuși la frig și nici învățământul nu poate progresa, dat fiind starea actuală a școlilor din comună”⁵⁷⁴. (18 ianuarie 1946); „Remarc că elevii clasei I au caietele și cunosc literele învățate, citind destul de bine, cu toate că s-au procurat cărțile mai târziu”⁵⁷⁵. (5 decembrie 1946); „Am găsit în sala clasei I foarte frig și murdar. Am examinat elevii, constatând că majoritatea citesc binișor lecțiile învățate. La aritmetică socotesc fără bețișoare și ar trebui să li se predea cât mai intuitiv și mai atrăgător pentru copiii. La cls. a II-a elevii citesc foarte slab, unii nu cunosc literele. La cls. a III-a nu respectă punctuația”⁵⁷⁶ (17 februarie 1947)

Școala Primară din Muntenii de Sus- 2016 (nefuncțională)

⁵⁷² *Ibidem*, f. 44.

⁵⁷³ *Ibidem*, 1946, f. 46.

⁵⁷⁴ *Ibidem*, f. 47.

⁵⁷⁵ *Ibidem*, f. 50.

⁵⁷⁶ *Ibidem*, 1947, f. 51.

Școala Primară Mixtă din Muntenii de Sus nu a fost –de-a lungul unui secol– doar o instituție specializată în realizarea activităților de educație conform obiectivelor pedagogice ale vremii, ci a avut menirea de a semăna lumina și știința în sufletele micilor învățăcei!

BIBLIOGRAFIE

- Arhivele Naționale Vaslui, *Fond Școala Primară Muntenii de Sus*, 1901-1902, 1940-1945.
- *Idem*, *Prefectura Județului Vaslui- Lucrări și corespondență comuna Muntenii de Sus*, dos. nr. 27, 1940.
- Chirilă Gianina Cristina, *Școala Primară Mixtă în anii Primului Război Mondial*, în “Acta Moldaviae Meridionalis”, Editura Pim, Iași, XXIV, 2015, p. 284-289.
- Ghinea Aurel N., *Situația generală a județului Vaslui de la 1866-1905*, București, 1906, p. 32.
- Ionescu Nicolae *et alii*, *Învățământul vasluian- file de istorie (secolul XVIII-2014)*, Editura Pim, Iași, 2014, p. 29
- Lahovari George I., *Marele dicționar geografic al României*, București, Editura Stab. Grafic J. V. Socecu, vol. IV, 1901, p. 420.